

محمد حسین عبد الهی - محمد رحمان پور

کارشناس ارشد روان شناسی - سرپرست مدارس جمهوری اسلامی در سوریه ، لبنان و اردن

کارشناس ارشد روان شناسی - معلم ، مدرس آموزش خانواده

چکیده:

مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی)، در ادامه تعیین خط مشی برای حرکت عمومی کشور در ابتدای سال در غالب نامگذاری سالها، سال ۱۳۹۲ را سال حماسه نامیدند. حماسه در حوزه سیاست و حماسه در حوزه اقتصاد. سال ۱۳۹۳ را به نام اقتصاد و فرهنگ، عزم ملی و مدیریت جهادی طبق روال معمول فضای رسانه ای کشور بلافاصله پس از این نامگذاری مملو گشت از تعریف و تمجید های فراوان از این هوشمندی و درایت و نامگذاری بجا و تأکیدات بسیار بر ضرورت تحقق شعار سال می باشد.

هدف: نگارنده در این مقاله اندک بر آن است تا فارغ از این گونه فضا سازی های رسانه ای، چند خطی در خصوص چالش ها و راهکارهای عملی تحقق شعار حماسه اقتصادی بر اساس بضاعت خود، قلم فرسایی نمایی تا شاید این کار نقطه شروعی برای فکر کردن در این زمینه باشد. حماسه به معنی صلابت، غیرت، شجاعت، حمیت، حق طلبی، عدالت خواهی و مردانگی بکار می رود و عمل حماسی یعنی عملی که با این اوصاف پیش گفته در مسیر آرمانی بزرگ توأم باشد. حماسه در تاریخ ایران زمین جایگاه ویژه ای دارد. در ادبیات نقطه اوج ، حماسه است چه در شعر و چه در نثر و حتی در ادبیات اخلاقی و عرفان. تاریخ تشیع نیز با حماسه شکل گرفته است. حماسه حسینی اوج حماسه بشریت است که بر تارک تشیع می درخشد. حماسه دفاع مقدس فرزندان ایران زمین در طول هشت سال جنگ تحمیلی که با تشبث از حماسه حسینی شکل گرفت، در تاریخ معاصر برای همیشه ماندگار خواهد بود.

نتایج: در کلام مقام معظم رهبری از دو مقطع ویژه انقلاب به عنوان حماسه یاد شده است. اول: حضور ویژه و پرشور مردم در انتخابات ریاست جمهوری سال ۷۶ که ایشان آن را «حقیقتاً یک حماسه تاریخی» نام نهادند و دوم: حضور ویژه و بی نظیر مردم در حرکت خود جوش ۹ دی ۸۸ که به ۸ ماه فتنه انگیزی دشمنان داخلی و خارجی پایان داد و حماسه ۹ دی نیز برای همیشه به عنوان روز بصیرت و بیداری ملت ایران ماندگار ماند و اینک رهبر فرزانه مان، در سال جاری و البته بعد از خلق حماسه باشکوه سیاسی ۲۴ خرداد ماه ۹۲، خلق حماسه پرشکوه دیگری (اقتصادی) را به انتظار نشسته اند که همه ما وظیفه داریم در خلق این حماسه مهم و تأثیر گذار بکوشیم و البته این وظیفه متعلق به آحاد جامعه است و همه قوای حکومتی و مردم شریف ایران اسلامی در این مسیر، نقش و مسئولیت دارند. در این مقاله به موضوع اقتصاد می پردازیم و اگر مجالی دست داد در موضوع فرهنگ نیز مطالبی ارایه خواهیم کرد.

واژگان کلیدی: حماسه اقتصادی، اقتصاد مقاومتی، چالش ها، راهکارها

مقدمه: طبق سنت شایسته سال های گذشته مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای با توجه به اشرافی که به اوضاع جهان و نیاز و ضرورت های کشور و همین طور صف آراییی و توطئه چینی های دشمنان انقلاب اسلامی دارند شعار سال ۱۳۹۲ شمسی را «حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» و سال ۱۳۹۳ را اقتصاد و فرهنگ ، عزم ملی و مدیریت جهادی انتخاب کرده اند. از دقت در این عبارت کوتاه و در عین حال بسیار گویا می توان به این حقیقت پی برد که در شرایط کنونی اولویت اصلی کشور در روند دست یابی به اهداف پیش رو یعنی حفظ کیان نظام اسلامی و پیشرفت همه جانبه کشور و غلبه بر توطئه های دشمنان و رفع مشکلات موجود، خلق حماسه در عرصه های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی است. همان گونه که در کتاب های لغت تصریح شده است کار حماسی به آن نوع از کار گفته می شود که از سر شجاعت با مهارت و ورزیدگی انجام گیرد. بر این اساس حماسه ساز کسی را گویند که با دل آوری و شجاعت و مردانگی کارهای خارق العاده و تحسین برانگیز انجام دهد. (فرهنگ بزرگ سخن، ج ۳، ص ۲۵۸۴). آنچه مشخص است این است که نامگذاری سال ۱۳۹۲ تحت عنوان سال «حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» از جانب رهبر معظم انقلاب را بایستی دکتترین جدید و در واقع یک راهبرد کلان برای نظام اسلامی در زمینه اداره امور سیاسی و اقتصادی دانست، که علاوه بر اینکه چشم انداز آتی مسائل کشور در ابعاد کلان سیاسی و اقتصادی را مشخص می نماید، بلکه افزون بر آن و مهمتر از همه نقشه راه و مسیر حرکت مسؤلان کشور و ملت بزرگ ایران جهت نیل به راهبرد فوق الذکر را نیز تبیین و تعیین می

کند. حال برای رسیدن به هدف نهایی که همانا لبیک به ندای رهبر فرزانه انقلاب و پیشرفت، آبادانی و سرافرازی بیش از پیش ایران اسلامی است، باید تأکید داشت که: تحقق راهبرد کلان کشور برای سال ۱۳۹۲ که از جانب رهبر معظم انقلاب تحت عنوان حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی مشخص و تبیین شده است، بیش از پیش مستلزم توجه مردم و بخصوص مسئولان و دستگاه های اجرایی به اولویت های و ضرورت های لازم جهت نیل به هدف و چشم انداز تعیین شده می باشد. در حقیقت، رهبر معظم انقلاب راه را برای مجموعه دولت و ملت و سایر دستگاه های اجرایی و نظارتی نشان داده اند. و لذا، در این سال بایستی اهم برنامه های سیاسی و اقتصادی کشور از سوی دولت و نهادهای مربوطه در راستای تحقق عملی این عنوان و با محوریت آن شکل بگیرند. در شرایط کنونی جهان و با وجود فشارها و تحریم های کشورهای غربی، راهکارها و مدل های متعدد اقتصادی برای نیل به توسعه و رشد مطرح می شود، تا بتوان با کمک اقتصاد مقاومتی، **حماسه اقتصادی** را تحقق بخشید. اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است که در شرایط تحریم ها و تهدیدها برای پیشبرد کشور به سوی اهداف توسعه اقتصادی اعمال می شود. براین اساس، دست اندرکاران امور کشور در همه قوا اعم از قانونگذاری، اجرایی و قضایی، بایستی برای اجرایی شدن این نامگذاری فارغ از جوزدگی های رایج و بدور از سیاست زدگی باید زمینه ساز خلق حماسه در عرصه های سیاسی و اقتصادی باشند. چرا که مشارکت مردم در سرنوشت سیاسی و اقتصادی خود در جامعه اسلامی همواره نشان داده است که حضور حماسی مردم در عرصه سیاست که تأثیرات آن در حوزه اقتصاد نیز تجلی می یابد، از بروز هرگونه انحراف و فتنه جلوگیری می کند. انتظار آن است که آحاد جامعه اسلامی همراه با مسئولین در سال جاری به منظور تداوم بخشی به آرمان های انقلاب اسلامی و فائق آمدن بر تمامی مشکلات و فراهم سازی بستر پیشرفت های بایسته و همچنین مقابله با کارشکنی های دشمنان علاوه بر انجام وظایف و مسئولیت های خاصی که هر یک به صورت عادی برعهده دارند در عرصه های سیاسی و اقتصادی به حماسه آفرینی دست بزنند و برای رسیدن به این هدف، لازم است از تمامی منابع، ظرفیت ها و توانمندی های بخش دولتی و غیردولتی بهره برد. تحقق اقتصاد مقاومتی که منجر به **حماسه ای اقتصادی** شود، مسئله ای است که نیازمند حمایت های چندگانه از عناصر و عوامل عرصه اقتصادی است که در این راستا، همکاری، همت، همدلی و تلاش بیش از پیش مردم ولایت مدار ایران اسلامی و مسئولین دلسوز به این نظام مقدس را می طلبد.

حماسه اقتصادی با اتکاء به آمار و اطلاعات دقیق محقق می شود : شناسایی وضعیت موجود اقتصادی و برنامه ریزی برای افزایش ظرفیت های اقتصادی کشور با اتکاء کامل به آمار و اطلاعات دقیق و صحیح در حوزه فعالیت های اقتصادی ، از جمله راهکارهای موثر در تحقق حماسه اقتصادی در سال **۹۲** محسوب می شود. با توجه به راهکارهای تحقق بخشی به حماسه اقتصادی نیز می توان گفت که: هدایت هدفمند منابع مالی و سرمایه ای و نقدینگی کشور به سوی فعالیت های مولد اقتصادی در راستای حمایت از تولید ملی و توسعه تجارت خارجی نیز از دیگر راهکارهای تحقق حماسه اقتصادی است . جایگزینی صددرصدی ظرفیت ها و پتانسیل های اقتصادی و درآمدهای مالیاتی کشور به جای درآمدهای نفتی به عنوان مهم ترین سیاست بودجه ای کشور، اصلاح و بهبود الگوی مصرفی مردم از تجمل گرایی به سمت مصرف عمومی و کالاهای ضروری و هدایت منابع و درآمدهای مازاد مردم به سمت و سوی پس انداز موثر و تولید را از دیگر راهکارهای تحقق بخشی به شعار حماسه اقتصادی می توان برشمرد.

ضرورت های اقتصادی: از نظر مقام معظم رهبری ضرورت نخست و در واقع پیش شرط بنیادین برای نیل به حماسه اقتصادی ، رونق و تقویت تولیدات ملی و توجه روز افزون به تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی است. این در حالیست که باید مکانیسم هایی نیز اندیشید که در چارچوب آن وابستگی کشور به درآمدهای حاصل از فروش نفت بطور فزاینده ای کاهش یافته و منابع دیگر جایگزین آن شود. رهبر انقلاب در پیام نوروزی شان با بیان اینکه سال **۹۲** برابر چشم انداز امیدوارانه ای که به لطف پروردگار و همت مردم مسلمان برای ما ترسیم شده است، سال پیشرفت و تحرک و ورزیدگی ملت ایران خواهد بود و آمادگی ملت ایران بیشتر و حضور او مؤثرتر و سازندگی آینده این ملت به دست خودشان و با همت با کفایت خودشان بهتر و امیدبخش تر خواهد شد. با ذکر این نکته که ما دو عرصه عمده اقتصاد و سیاست را در سال **۹۲** در پیش رو داریم، و همچنین در پیام نوروزی **۹۳** تأکید نمودند که در عرصه اقتصاد، به «تولید ملی» باید توجه شود، همچنانکه در شعار سال گذشته بود. ضرورت دوم جهت تحقق حماسه اقتصادی از نظر رهبر معظم انقلاب، توجه به اقتصاد مقاومتی و آمادگی پیش از نیاز و در واقع یک قدم جلوتر از نقشه دشمن حرکت کردن است. در این باره معظم له در اثنای بیاناتشان در مشهد مقدس خاطر نشان ساختند که دولت ها، صنعتگران، کشاورزان، سرمایه داران و کارآفرینان، پژوهشگران علمی، طراحان علمی و صنعتی همه موظفند به این وظیفه اخلاقی بزرگ، به این وظیفه عاقلانه که پیش از نیاز، خودشان را آماده کنند و یک قدم جلوتر از نقشه دشمن حرکت کنند و عمل نمایند. ایشان تأکید داشتند که مدیران اقتصادی، استادان دانشگاه، انجمن های علمی، پارک های علمی و فناوری، همه اینها باید پیش دستی را در کار علمی و جبهه همت خودشان قرار دهند، مقاله علمی می نویسند، در این جهت باشد، پژوهش علمی می کنند، در این جهت باشد، کار صنعتی می کنند، کار فنی

می کنند، کار علمی می کنند، همه در این جهت باشد، کما اینکه لازم است مدیران دولتی، مدیران دانشگاهها، مدیران علمی و همچنین آحاد ملت در این جهت حرکت کنند.

لذا برای رسیدن به این امر، می توان به ارائه راهکارهای متعددی از جمله موارد ذیل اشاره کرد:

حمایت از تولید ملی: یک رکن اساسی دیگر در راستای خلق حماسه اقتصادی به حمایت از تولیدات داخلی مربوط می شود. رشد اقتصادی، اشتغالزایی و رفع بیکاری، افزایش درآمد، شکوفایی استعدادهای داخلی، رشد تجارت و بازرگانی بین المللی، پیشرفت صنایع و کارخانجات و بسیاری از نتایج مفید اجتماعی و اقتصادی پیامدهای حمایت از تولیدات و محصولات داخلی است. افزایش تولید ملی در عرصه صنعت، کشاورزی و خدمات و حمایت از کار و سرمایه انسانی موجب مردمی شدن و در نتیجه مقاوم شدن اقتصاد و افزایش حضور و نقش مردم در عرصه اقتصادی کشور می شود. آنچه که جامعه را از لحاظ اقتصادی به استقلال رسانده و از وابستگی به دیگر جوامع رها می کند، افزایش تولیدات داخلی است. حمایت از تولید ملی، حمایت از بخش درونزای اقتصاد ی جامعه است که استقلال و توسعه اقتصادی را فراهم می سازد. حمایت از کارگاهها و صنایع کوچک و متوسط یکی از گام های مهم در افزایش تولیدات داخلی است.

تقویت و حمایت از اقتصاد دانش بنیان : یکی دیگر از مولفه های خلق حماسه اقتصادی و مقاوم کردن اقتصاد کشور، اقتصاد دانش بنیان است. امروزه با پیشرفت و رشد روزافزون جوامع در عرصه های مختلف، علمی و اقتصادی و تولیدی و فناوری، اهمیت علم و دانش افزایش یافته است و مدل جدیدی به نام اقتصاد دانش بنیان را مطرح ساخته است. این اقتصاد با وقوع تحولات علمی و تحقیقاتی، دگرگونی عمیقی در عرصه رشد و تولید اقتصادی ایفا می کند. اقتصاد مبتنی بر علم و دانش موجب رشد و توسعه پایدار جامعه و در نهایت تحقق اقتصاد مقاومتی و خلق حماسه اقتصادی می شود. نقش و جایگاه شرکت های دانش بنیان، پارک های علم و فناوری، محیط های علمی و دانشگاهی و سازمان ها و نهادهای تحقیقاتی و پژوهشی در رشد اقتصاد دانش بنیان حائز اهمیت است. شرکت های دانش بنیان و سازمان های علمی با انجام تحقیقات و مطالعات متعدد در باب مسائل اقتصادی و تولیدی، موجب فراهم ساختن نیازهای علمی و پژوهشی در عرصه اقتصاد جامعه می شوند و اقتصاد مبتنی بر علم و دانش را در جهت تامین نیازها و خواسته های جامعه یاری می کنند.

مدیریت مصرف: مدیریت مصرف نیز یکی دیگر از مسائل مطروحه در خلق حماسه اقتصادی و اقتصاد مقاومتی است. اتخاذ الگوی صحیح مصرف و تعیین حد مطلوب مصرف میزان تولید و نیاز جامعه را مشخص می سازد، پرهیز از اسراف و زیاده روی در مصرف کالاها و بسط الگوی ساده زیستی و در پیش گرفتن قناعت و صرفه جویی از معیارهای مدیریت مصرف محسوب می شود. اسراف و زیاده روی موجب نابودی منابع و امکانات جامعه می شود. نقش فرهنگ سازی و افزایش آگاهی بین مردم، جامعه را به مصرف بهینه و سنجیده نزدیک می سازد. رسانه های عمومی و صدا و سیما و مطبوعات باید در زمینه مصرف بهینه، فرهنگ سازی نمایند. با توجه به اینکه مصرف سنجیده و بهینه در آموزه های دینی نیز مورد تاکید واقع شده و الگو و شیوه زندگی رهبران دینی، ساده زیستی بوده است، اهمیت پرهیز از اسراف و اتلاف و افراط در مصرف و در پیش گرفتن صرفه جویی و قناعت مشخص می گردد. صرفه جویی شامل بخش دولتی، بخش خصوصی و مردمی می شود و شایسته و بایسته است که تمام افراد و ارگان ها و سازمان های جامعه، الگوی مصرف بهینه را در پیش گیرند.

تقویت بخش خصوصی: در حقیقت خلق حماسه اقتصادی که به تبع اقتصاد مقاومتی حاصل می شود، ارکان و شرایط متعددی دارد که مهم ترین آن بخش خصوصی و اقدامات مردمی است. لذا بدیهی است که مردمی کردن اقتصاد مقاومتی و آگاهی مردم از شرایط اقتصادی جامعه، فعالیت آنان را در مسیر دفاع و حمایت از اقتصاد قرار می دهد که این امر نیز در نهایت به خلق حماسه ای اقتصادی تبدیل خواهد شد. برای مبارزه با برنامه ها و تهدیدهای اقتصادی دشمن، مردمی کردن اقتصاد و افزایش کارکرد بخش خصوصی موثر می باشد. بهره برداری از توانمندی های مردمی در کنار استفاده از ظرفیت های دولتی چون حمایت های مالی و قانونی دولت از نهادهای خصوصی نیز موجب خلق حماسه اقتصادی و تحقق اقتصاد مقاومتی می گردد.

مصرف تولیدات و کالاهای داخلی: در عرصه رقابت تولیدات داخلی و کالاهای خارجی، اولویت دادن به مصرف تولیدات ایرانی و پرهیز از مصرف کالاهای خارجی، کمک شایانی به مقاوم کردن اقتصاد کشور عزیزمان، ایران اسلامی، می کند. تولیدکنندگان داخلی نیز با افزایش کیفیت محصولات و کالاهایشان و تعیین قیمتی مناسب، باید نظرات مردم را به مصرف کالای ایرانی جلب نمایند. تولیدکنندگان بایستی کیفیت کالاهای خود را نسبت به تولیدات خارجی بالا برده و امنیت خاطر مصرف کنندگان کالاهای ایرانی را افزایش دهند.

افزایش تولید در برابر افزایش نقدینگی: یکی از مسائل و مشکلات کشور در عرصه توسعه و تقویت اقتصاد و خلق حماسه اقتصادی، به افزایش نقدینگی مربوط می‌شود. با حل مشکل و کنترل نقدینگی افزایش یافته، می‌توان نوعی تعادل اقتصادی ایجاد نمود، اگر در مقابل نقدینگی، تولید کالا و خدمات متنوع وجود داشته باشد، چنین کمبود و مشکلی ایجاد نمی‌شود و با همت مردم و مسئولین محترم و با افزایش تولید در برابر نقدینگی، این مشکل نیز قابل حل خواهد بود.

مسئله منابع ارزی: مدیریت درست و صحیح منابع ارزی، یکی دیگر از ارکان مقاوم کردن اقتصاد و خلق حماسه اقتصادی در کشور است. امروزه با افزایش ارتباطات تجاری و اقتصادی بین کشورهای مختلف، مسئله منابع ارزی اهمیت بیشتری یافته است و به مدیریت دقیق و سنجیده تری نیازمند می‌باشد تا بتواند اقتصاد ما را مقاومت بخشیده و حماسه اقتصادی را تحقق بخشد، بخصوص اینکه در عرصه روابط تجاری بین‌المللی، این اصل اهمیت بیشتری می‌یابد.

مسئله وحدت و انسجام ملی: در کنار تمام مولفه‌ها و سرفصل‌های مقاوم کردن اقتصاد و خلق حماسه اقتصادی، آنچه بیشتر اهمیت می‌یابد، مسئله وحدت و انسجام ملی و همکاری و هماهنگی لازم بین تمامی عرصه‌های دولتی، خصوصی و مردمی جامعه است. با اتحاد و ارتباط متقابل و همبستگی، کارایی و کارکرد اقتصاد جامعه افزایش می‌یابد. تعاون و همکاری مردم از یک سو و ارتباط متقابل نهادها و سازمان‌های جامعه با یکدیگر، موجب رفع مشکلات و نیل به اهداف می‌گردد. بر این اساس است که می‌توان گفت: اتحاد و ارتباط در همتنیده ارگان‌ها و سازمان‌ها با یکدیگر و با مردم می‌تواند تقویت اقتصادی کشور و خلق حماسه اقتصادی را در پی داشته باشد.

اقتصاد مقاومتی، موثرترین راهبرد مقابله با تحریم‌ها و خلق حماسه اقتصادی در راستای خلق حماسه اقتصادی و با توجه به اقتصاد مقاومتی به عنوان کاربردی ترین و موثرترین راهبرد مقابله با تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی، توجه به بازنگری در رفتار اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در راستای تحقق سرفصل‌های یادشده، اصلی ترین سرآغاز برای حرکت‌های استراتژیک مورد نظر است. نخستین قدم در راه خلق حماسه اقتصادی، تحقق اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید ملی، خودداری از اسراف در ابعاد مختلف آن بوده و این مهم تحقق نخواهد یافت مگر آن که تحولات اساسی در مبانی رفتار جامعه به وجود آید. دولت و دولتمردان به عنوان یکی از اصلی ترین الگوهای رفتاری در جامعه، نماد عینی برای رفتارهای اساسی و اصلاحی بوده و در این رهگذرگرایش به ساده زیستی و فاصله گرفتن از زندگی اشرافی، نخستین درس در مکتب حمایت از تولید داخلی است. امیدواریم خبرگان و صاحب‌نظران جامعه اسلامی ما، برخی سرفصل‌های رفتار ناهنجار اسراف سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را بمنظور تحلیل‌های کاربردی نسبت به پیشگیری، کنترل و مقابله در زمان‌های مورد نظر و به صورت حرکتی جهادگونه در سال جاری سرلوحه کار خود قرار دهند و نسبت به موارد ذیل اهتمام شایسته‌ای را مبذول فرمایند:

- روشن است که تغییر و برکناری مدیران مجرب و کارآمد در مدت‌های کوتاه، موجب نبود ثبات در مدیریت و تنزل شغلی شده و امکان برنامه‌ریزی و هماهنگی‌های لازم در ابعاد مختلف اجرایی را از مدیران دستگاه‌های اجرایی کشور می‌گیرد. لذا در صورتی که قصور و رفتارهای نادرست سیاسی و اقتصادی از مدیریت ملاحظه شود، تغییر و یا حتی مجازات وی، مطلوبترین روش است، اما در غیر این صورت، جابه‌جایی‌های پی‌درپی علاوه بر این که امکان تجربه‌اندوزی را از مدیران دستگاه‌های اجرایی کشور سلب می‌کند و آنها را از پذیرش مسئولیت‌هایشان باز می‌دارد، نیز منجر به تداوم و تسری روند تنزل فکری در سازمان‌ها می‌شود.

- از دست دادن سرمایه‌های خدادادی و هزینه کردن آن در مقابل ورود اقلامی که در داخل کشور امکان تولید دارند و می‌توان جایگزین مناسبی برای آن فراهم کرد که اختصاص دادن ۴۰ میلیون دلار به واردات چوب بستنی و میزانی کمتر و یا بیش‌تر برای واردات کالاهای لوکس و غیرضروری از مصادیق یاد شده هستند.

- از دست دادن سرمایه‌های سنتی به بهانه مدرک‌گرایی در کشور، موجب شده است تا تب‌مدرک‌گرایی در کشور بیش‌تر شده و معاملات آنچنانی بر سر آن انجام شود. گرچه احترام به دارندگان مدارج علمی امری لازم است اما نباید باعث بی‌اعتنایی به سرمایه‌ها و صاحبان تجارب سنتی کشور شود.

- انهدام سرمایه‌های فرهنگی و تخریب زبان و فرهنگ فارسی با استفاده از حروف، ادبیات و نوشتار بیگانه که در حال حاضر روز به روز در جامعه ما در حال گسترش است.

- کم توجهی به امکانات بالقوه و خدادادی در زمینه های گردشگری و جلب گردشگران داخلی و خارجی باعث اتکاء به نفت و کم لطفی به جاذبه های فرهنگی کشور شده است. بنابراین می توان در این زمینه با برنامه ریزی های اساسی، اقدامات مناسبی را جایگزین کرد و در آخرین نگاه متاسفانه نهادهای فرهنگی بیگانه با حمایت سازمان های جاسوسی اقدام به اختصاص هزینه های هنگفت در چاپ و توزیع کتب و نشریات گمراه کننده کرده اند و در پاره ای از مواقع برخی از این کتب به چاپ بیستم و بیست و پنجم رسیده است که می توان در این زمینه به آثار پائولو کوئیلو و برایان تریسی دقت کرد که لایبی غرب چگونه در حال الگوسازی برای جوانان مسلمان ایرانی بوده و قصد دارد افکار آنها را از فرهنگ غنی اسلامی- ایرانی، اسطوره ها و دانشمندان مسلمان ایرانی منحرف کند.

اولویت های اصلی نظام اقتصادی اسلام

در راستای طراحی ساختار اقتصادی بر مبنای اندیشه انقلاب اسلامی، دین مبین اسلام، برای مقابله با فشارهای احتمالی دشمنان، محور برنامه های خود را بر اقتصاد مقاومتی قرار داده است و بر اساس آن چارچوبی برای مسلمانان طراحی کرده است. از نگاه این دین مبین، اقتصاد مقاومتی، تجلی حیات فردی و جمعی انسان انقلابی در ساحت اقتصاد است که مبتنی بر اندیشه انقلاب اسلامی، سیر می کند و به مجاهده می پردازد.

نظام اقتصادی اسلام دارای پنج هدف اصلی است که به ترتیب اولویت عبارتند از:

۱. اعتلای معنوی انسان ها: هدف اسلام، تربیت و تهذیب انسان است و اسلام با تنظیم فعالیت های مادی، راه را برای اعتلای معنوی انسان ها گشوده است.

۲. عدالت اقتصادی: عدالت نیز همچون استقلال، هدف کلی نظام اسلامی است، ولی در عین حال هدف غایی نیست، بلکه تحقق عدالت، وسیله ای جهت توسعه معرفت الله و انسان سازی است. در حوزه اقتصاد، هدف نظام اقتصادی اسلام، عدالت اقتصادی به معنای رفع فقر و تعدیل ثروت و درآمد است.

۳. استقلال اقتصادی: استقلال، به معنای عدم وابستگی به بیگانه در حوزه های فرهنگ، سیاست و اقتصاد، هدف کلی نظام اسلام است. زیرا اسلام، وابستگی اقتصادی را منشأ همه وابستگی ها و ناشی از عدم اعتماد به نفس می داند.

۴. رفاه عمومی: راحت طلبی از دیدگاه فردی و اخلاقی مذموم است، ولی تحقق رفاه عمومی و برخورداری همه مردم از رفاه، هدف نظام اقتصادی اسلام است، البته رفاه به معنای داشتن ثروت و امکانات مادی صرف نیست، زیرا از منظر اسلام، انسانی مرفه است که از آسایش روحی برخوردار باشد.

۵. رشد اقتصادی: رشد کشاورزی و صنعت و تجارت نیز از اهداف نظام اقتصادی اسلام معرفی شده است. هدف از ارائه این برنامه اقتصادی، «بهبود وضع معیشتی مردم» به عنوان اولویت اول نظام اقتصادی جامعه است و قصد دارد با وجود قوت های فراوان در عرصه ملی و فرصت های بالنده جهانی و در عین حال در برابر انواع چالش های داخلی و تهدیدهای بین المللی و در پرتو مقاومت و ایستادگی برای تحقق پیشرفت و عدالت در نظام اسلامی با گام های مستحکم به پیش رود.

ریشه مشکلات: از نگاه کارشناسان اقتصادی، به رغم وجود اسناد برنامه ای متعدد و در سطوح مختلف، ریشه بسیاری از مشکلات اقتصادی کشور، برخاسته از ساختار ناهنجار دولتی است که برخی سازوکارهای اجرایی آن از دوران قبل از انقلاب به ارث رسیده است. این ساختار به گونه ای است که کمک می کند دولتمردان، به تدریج از آرمانخواهی به روزمرگی و از پاسخگویی به طلبکاری کشیده شوند. بدنه و تشکیلات دولت در زمینه های بودجه، کارآمدی اداری، مدیریت نیروی انسانی و تخصیص منابع و... نیازمند اصلاح جدی در نظام تصمیم گیری و مدیریت اقتصادی است که این امر مهم در شرایط کنونی جز با درایت و مجاهده و بصیرت بیشتر مردم و مسئولین محترم امکان پذیر نخواهد بود.

اصول حاکم بر برنامه ریزی اقتصاد مقاومتی

۱- مقاومت، عامل پیشرفت:

۲- عدالت ساختاری، مزوج با پیشرفت: در نگاه اقتصاد مقاومتی، عدالت و پیشرفت در هم عجین است و قابل تفکیک و مرحله‌بندی نیست که بگوییم اول پیشرفت و بعد عدالت. پیشرفت بدون عدالت، اساسا پیشرفت نیست.

۳- مبارزه با تورم، به عنوان بزرگ‌ترین ظلم اقتصادی: انقلاب ما و نظام حکومتی ما دینی است و به شدت بر پایه ارزش‌ها و اصول الهی استوار است.

۴- تولید به‌مثابه جهاد:

۵- مردمی شدن اقتصاد، الگوی متمایز ما:

۶- مدیریت جهادی، سازوکار جهش در پیشرفت: استقلال اقتصادی، یک جهاد است و لذا به تدبیر و سازماندهی جهادی نیاز دارد. اتکا به فرهنگ بوروکراتیک کهنه و غیربومی و سازمان‌های دیوانسالار وظیفه‌مدار، مانع از آن است که اهداف بلند انقلاب در دهه پیشرفت و عدالت محقق شود.

الویت‌ها در مباحث و مشکلات اقتصادی کشور

اولویت	ردیف	اولویت	ردیف
جدا شدن از نفت و مالیات محور شدن اقتصاد ایران از طریق تنوع مالیاتی	۶	ثبات اقتصادی - سیاسی	۱
محور قرار گرفتن بخش صنعت و کشاورزی بجای بخش واسطه‌گری و دلالی	۷	شناسایی وضعیت موجود	۲
جمع‌آوری و اصلاح روند جریان نقدینگی به سمت تولید	۸	اعتمادسازی بین دولت و سرمایه گذاران	۳
اصلاح نظام بودجه ریزی	۹	اصلاح نظام بانکی و پولی	۴
اصلاح الگوی رفتار مصرفی مردم، مخصوصا طبقات مرفه جامعه	۱۰	اصلاح روند هدفمند کردن یارانه‌ها	۵

مهم‌ترین مسائل ساختاری در اقتصاد: در راستای دستیابی به اهداف آرمانی و اصولی فوق‌الذکر، ابتدا باید مسائل مزمن و ریشه‌داری را که مانع از هرگونه پیشرفت و تحول در سیستم‌های اقتصادی می‌شوند و سیاست‌ها و برنامه‌های مطلوب را در مرحله اجرا زمین‌گیر می‌نمایند، مد نظر قرار داده و برای حل آنها چاره‌اندیشی کرد. اولویت‌های مجریان قانون در کشور عزیز ما باید جبران این مسائل ریشه‌دار و ساختاری باشد و نه بی‌توجهی یا کم‌توجهی به آنها.

۱- ناهماهنگی و پریشانی در ساختار تصمیم‌گیری اقتصادی:

۲- فقدان و نابسامانی اطلاعات اقتصادی:

۳- ائتلاف منابع:

۴- حفره‌های نظام بانکی

۵- انحصارات و شبه انحصارات

۶- بی‌فرجامی در تولید

۷- نگاه هزینه‌ای به بودجه

۸- بلا تکلیفی و زمین‌گیر شدن پروژه‌های بزرگ زیربنایی

۹- زمین ماندن انبوه تحقیقات و فناوری‌ها

۱۰- رها شدن مدیریت توسعه روستایی و

چالش های اقتصاد ایران

۱- وابستگی بودجه جاری کشور به نفت

۲- نداشتن یک نقشه علمی منسجم و استراتژی مشخص برای هدایت اقتصاد کلان از طریق سیاستگذاری در دولتها و روزمره بودن سیاست های مالی، پولی.

۳- بالا بودن بازدهی در بخش های واسطه گری و بازرگانی نسبت به بخش های صنعتی و کشاورزی

۴- عدم شناسایی و اهمیت به ظرفیتهای موجود اقتصادی کشور که قابلیت دارد درآمذزایی بیشتری نسبت به نفت داشته باشد. مانند حوزه گردشگری، کشاورزی و انرژی های تجدیدی پذیر و

۵- عدم دخالت کارشناسان اقتصادی معتقد به اقتصاد اسلامی و اقتصاد نهادی در تصمیم گیریها و سیاستگذاری های اقتصادی

۶- عدم اعتماد به آمار و اطلاعات ارائه شده از طرف دولتهای گذشته و حال

۷- افتادن سایه سیاست بر اقتصاد و سیاسی کاری برخی از اقتصاددانان و برخی از دولتمردان مؤثر

۸- نداشتن دیپلماسی اقتصادی مشخص و غیر فعال بودن بسیاری از سفارتخانه ها از لحاظ اقتصادی

۹- عدم وجود فرهنگ کار و تلاش مولد در خانواده ها و جوانان

۱۰- بالا بودن نسبت مصرف به تولید همراه با بازدهی و بهره وری پایین کار

۱۱- حاکمیت نگاه کوتاه مدت نسبت به نگاه بلندمدت در دولتمردان، **مجلسیان** و آحاد مردم

۱۲- مردمی نبودن اقتصاد

۱۳- وجود رانتهای متعدد اقتصادی، سیاسی و حتی فرهنگی

۱۴- عدم ثبات اقتصادی در ابعاد مختلف مدیریتی- اجرایی و سیاستگذاری و

۱۵- وجود نقدینگی غیر مولد و عدم وجود نقدینگی مولد که در چند سال اخیر، کشور را با بی ثباتی شدید اقتصادی مواجه کرده است.

راهکارهای اجرایی حاکم بر برنامه اقتصادی

به یقین می توان گفت که: در برنامه های اقتصادی، رفع چالش های اقتصادی، مستلزم حل و فصل شناخت و شکست دوره های باطل ضد پیشرفت و عدالت است و این دوره های ضد پیشرفت نظیر تورم رکودی از طریق نظام های ذیل نظام اقتصاد ملی، قابل شناسایی خواهند بود. بر مبنای این نظر در صورت عملکرد صحیح هفت نظام اساسی در اقتصاد ملی می توان مسیر شکست دوره های باطل ضد پیشرفت را باز کرد. مجریان قانون در جهت تحول ساختاری، باید به چگونگی ها بپردازند و اولویت خود را بر اصلاح و تحول در فرآیندها و سازوکارها قرار دهند. در واقع باید فرآیند تصمیم گیری تا اجرا را درمان و ترمیم نمایند.

۱- تشکیل شورای عالی اقتصاد

۲- تفکیک سیاستگذاری از اجرا و نظارت

۳- محوریت یافتن آمایش سرزمین در برنامه ریزی

۴- شفاف سازی اقتصادی

۵- سپردن وظایف اجرایی دولت به تشکل‌های اقتصادی غیردولتی

۶- ایجاد و به‌کارگیری سازمان‌های توسعه‌گر جهادی

۷- ایجاد و به‌کارگیری نهادهای مردمی مدیریت توسعه روستایی

۸- ایجاد نظام قدرتمند و فعال در توسعه فناوری.

در راستای مقاوم کردن اقتصاد کشور و به تبع آن خلق حماسه اقتصادی، شایسته است در برنامه اصلاح و تحول ساختار قوه مجریه، موارد ذیل مدنظر مسئولان محترم قرار گیرد:

- ۱) نوسازی ساختار ناکارآمد بوروکراتیک اداری دولت، حذف موازی‌کاری و کاهش موانع پیش روی فعالیت سالم اقتصادی مردم
- ۲) نوسازی ساختار بودجه کشور و کاهش وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی و ارزی
- ۳) ایجاد زیرساخت‌های نظارتی- اطلاعاتی در دولت جهت تحقق عملی سیاست‌ها (بانک‌های اطلاعاتی ثروت افراد، حساب‌های بانکی، فعالیت‌های اقتصادی و...)
- ۴) نوسازی تجارت خارجی و جایگزینی ارزهای دیگر به جای دلار (سبد ارزی)
- ۵) نوسازی نظام پولی- مالی و انحصارزدایی از شبکه بانکی کشور
- ۶) نوسازی ساختار غیر مولد بخش‌های مختلف اقتصادی
- ۷) توجه به اتاق‌های فکر و برنامه‌ریزی میان‌مدت و بلندمدت در بدنه دولت
- ۸) تغییر نگاه مسوولان و کارشناسان از رویکردهای متعارف به رویکردهای منطبق بر واقعیت‌های عینی جامعه
- ۹) دیپلماسی فعال کشور در کشف بازارهای خارجی و اتصال آن به تولید داخل و حضور فعال در اقتصاد جهانی
- ۱۰) شکل‌دهی منافع مشترک منطقه‌ای و ایجاد بازارهای مشترک کشورهای هم‌پیمان و اسلامی
- ۱۱) حرکت به سمت تولید صیانتی نفت و جایگزینی انرژی‌های تجدیدپذیر، عدم استفاده از نفت به عنوان منبع انرژی، بلکه به عنوان منبع تولید کالای واسطه‌ای و در خدمت تولید
- ۱۲) کاهش تورم از طریق کاهش وابستگی تولید کشور به درآمدهای دلاری و حذف بازار واسطه‌گری در ارز
- ۱۳) کاهش بیکاری با تکیه بر آموزش نیروی کار، کاهش نوسانات قیمت و تورم، اصلاح روند خصوصی‌سازی از سپردن مالکیت به سپردن مدیریت و اجرای طرح آمایش سرزمین با محوریت تمرکززدایی (خصوصاً از شهرهای بزرگ)
- ۱۴) احیای بخش واقعی اقتصاد در برابر بخش کاذب
- ۱۵) توجه به بخش خصوصی در کنار دولتی مقتدر و کارآمد به همراه نظام تامین اجتماعی جامع
- ۱۶) توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و ملی در جهت شکوفایی استعدادهای تولیدی
- ۱۷) احیای فرهنگ جهادی در اقتصاد
- ۱۸) توجه به لوازم فرهنگی و سیاسی کوتاه مدت و بلندمدت تصمیمات اقتصادی.

راههای تحقق حماسه اقتصادی : گرچه به این پرسش از منظرهای مختلف پاسخهای متفاوتی می‌توان ارائه کرد اما یک پاسخ عمومی و قابل درک برای همگان شاید این باشد که از جمله راههای تحقق چنان حماسه بزرگی در نظر گرفتن و رعایت برخی بایدها و نبایدها در عرصه‌های جهانی و داخلی است:

الف) بایدهای مربوط به عرصه جهانی

بدون تردید بخش عمده ضرورت خلق حماسه در عرصه اقتصادی کشور ناشی از شرایط کنونی حاکم بر جهان و به ویژه سیاست‌های کشورهای بزرگ و موثر در روابط بین‌الملل است. توضیح آن‌که در اثر سیاست‌های ظالمانه استعماری حاکم بر جهان که ریشه در مبانی تمدن غرب دارد در سال‌های اخیر شاهد بروز انواع چالش‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و... در سطح جهان به ویژه کشورهای بزرگ هستیم که این چالش‌ها خواه ناخواه در تمام کشورها از جمله کشور ما موجب ایجاد برخی مشکلات شده است که لازمه فائق آمدن بر این مشکلات، اتخاذ تدابیری گسترده و عمیق در تمام عرصه‌ها و بویژه عرصه اقتصادی است.

بر این اساس ضرورت دارد:

۱. تحصیل شناخت لازم از چالش‌های موجود اقتصادی موجود در جهان و رصد طرح و برنامه‌های در دست انجام سردمداران استکبار جهانی به منظور اتخاذ تدابیر درست در عرصه اقتصادی کشور
۲. شناسایی ترفندهای دشمنان انقلاب اسلامی در آسیب‌رسانی به کشور و اهداف انقلاب و برنامه‌ریزی دقیق و به موقع برای مقابله با آنها
۳. حفظ وحدت امت اسلامی و تقریب عوامل هم‌بستگی و مقابله با عوامل تفرقه در بین کشورهای اسلامی
۴. بصیرت‌افزایی در زمینه بیداری اسلامی در منطقه و کمک به پیروزی این حرکت‌ها و افشاء و مقابله با توطئه‌های استکبار جهانی در به شکست کشاندن انقلاب‌های در حال وقوع
۵. تقویت زمینه‌های دوست و دشمن‌شناسی و کسب آگاهی‌های لازم درباره تبلیغات دروغین رسانه‌های دشمنان و بی‌توجهی به تهمت‌ها و شایعه‌سازی‌های آنها
۶. شناسایی عوامل داخلی دشمنان که در عرصه اقتصادی و... با انواع ترفندها به مشکل‌آفرینی و سیاه‌نمایی مشغولند و مقابله شایسته با کارهای آنها.

ب) بایدهای مربوط به عرصه داخلی

آحاد جامعه اسلامی ضمن رعایت احکام و آموزه‌های اسلامی در تمام عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی با توجه به شرایط کنونی باید به تحقق حماسه اقتصادی در حد توان کمک کنند. در این راستا از جمله بایدهایی که متوجه تک‌تک افراد جامعه صرف‌نظر از موقعیت حقوقی آنها است، به این شرح است:

۱. کسب آگاهی‌های لازم در زمینه اهمیت سلامت نظام اقتصادی در تحقق‌یابی پیشرفت و تعالی جامعه
۲. تحصیل شناخت لازم از نظام اقتصاد اسلامی و تفاوت آن با سایر نظام‌های اقتصادی و التزام به لوازم آن
۳. رعایت اصول اقتصاد اسلامی در عرصه‌های زندگی فردی و اجتماعی
۴. باور به موثر بودن گام‌های مثبت تک‌تک افراد در حل مشکلات اقتصادی جامعه
۵. کسب آگاهی‌های لازم در زمینه توطئه‌های دشمنان در زمینه‌های اقتصادی و مقابله با آنها
۶. کمک به رونق‌یابی تولید ملی
۷. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های اقتصادی

۸. اصلاح وضع مصرف و پای‌بندی بر قناعت و زندگی کفافی

۹. خودداری از مصرف کالاهای خارجی و اصلاح کیفیت کالاهای داخلی

۱۰. کمک به رهایی کشور از وابستگی به فروش نفت و سایر منابع طبیعی

۱۱. حمایت از کار و کارگر و گسترش فرهنگ کار

۱۲. سامان‌بخشی و سامان‌یابی وضعیت توزیع و مبارزه با توسعه واسطه‌گری و شیوع شغل‌های کاذب

۱۳. توجه به امر آموزش در عرصه‌های اقتصادی و صنعتی

۱۴. اصلاح و تکمیل ابزارهای صنعتی و کشاورزی

۱۵. کمک به اصلاح وضع خدمات عمومی

۱۶. توجه به اصلاح و تعمیق اخلاق و رفتار اقتصادی در سطح جامعه

۱۷. رعایت سیاست‌های اقتصادی کشور

۱۸. کمک به حفظ و تحکیم امنیت اقتصادی جامعه

۱۹. نظارت به روند سلامت فعالیت‌های اقتصادی جامعه.

البته در راستای تحقق حماسه اقتصادی، باید‌هایی نیز که متوجه تک تک مسئولین مختلف جامعه به تناسب مسئولیت‌هایشان و صرف‌نظر از موقعیت حقوقی آنها است، به شرح ذیل است:

الف- شناسایی وضعیت موجود بلحاظ واقعی نسبت به شاخص‌های اقتصادی و ظرفیتهای بالقوه اقتصاد و اعتمادسازی به آمار و اطلاعات منتشر شده از طرف بانک مرکزی، مرکز آمار ایران و دولت

ب- شناسایی تحقیقات موجود انجام گرفته و بکارگیری بهترین آنها در سطوح حوزوی و دانشگاهی در مورد اقتصاد ایران

ج- بکارگیری تیم مدیریت اقتصادی ماهر در کشور از صاحب‌نظران حوزه اقتصاد اسلامی- اقتصاد نهادی و اقتصاد انرژی و معتقدین به بانکداری واقعی اسلامی.

د- اصلاح نظام آموزشی و پژوهشی اقتصاد در ایران و تربیت نیروی محقق و کارشناس و معتقد به بومی‌سازی سیاست‌های اقتصادی و تولید علم اقتصاد متناسب با جامعه مسلمین

ه- جایگزین کردن ظرفیتهای بالقوه کشور بجای ظرفیت درآمدهای نفتی

و- تفکیک بانک مرکزی از دولت

ز- ثبات مدیریتی اقتصادی سیاسی

ح- فعال کردن سفارتخانه‌ها در معرفی ظرفیتهای اقتصادی ایران به جهان

ط- زمینه‌سازی برای بالارفتن بازدهی در بخش صنعت و کشاورزی نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی با تزریق نقدینگی هدفمند و نیروی انسانی متخصص و متعهد به این بخش‌ها

ی- اصلاح قوانین موجود و اصلاح نظام بانکی غیر مولد به نظام بانکی مولد

ل- اصلاح رفتار اقتصادی مردم از طریق مکانیسم قیمت و آموزه های دینی و قوانین تشویقی و تنبیهی بصورت توأمان

م- ارزش گذاری مشوقانه برای تولید ثروت توسط آحاد مختلف جامعه به غیر از دلالان و واسطه گران.

نتایج

انسان‌ها برای اداره‌ی عمومی خویش نیازمند مشارکت عمومی (اعم از سیاسی، اقتصادی و غیره) هستند و از این رو این امر با فطرت و طبیعت آن‌ها سازگاری و انطباق دارد. اما برای تأمین مشارکت عمومی مردم، مجموعه سیستم و نظام حکومتی باید مشارکت پذیر باشد، در غیر این صورت، آفات و آسیب‌های ضد مشارکتی نظام، به تدریج زمینه‌های تحقق امر مشارکت را نیز از میان بر خواهد داشت و دیکتاتوری و خود رأیی را جایگزین آن خواهد کرد. مکتب اسلام با ارج نهادن به مردم، مشارکت آن‌ها را در امور عمومی (سیاسی و اقتصادی و...) خواستار شده است، به گونه‌ای که حتی خداوند، پیامبرش را فرمان مشورت با مردم می‌دهد. امام خمینی (ره) نیز بر مشارکت مردم و حضور آنان در صحنه‌های مختلف و حساس کشور، تأکید جدی داشتند.

بیش از یک قرن است که اقتصاد ایران، به لحاظ ساختاری اقتصادی وابسته به نفت است. به همین دلیل مشکلات امروز اقتصاد ایران همان مشکلات سالهای متمادی گذشته اقتصاد ایران است و با تغییر بدون هدف دولتمردان، حل نخواهد شد. کانون تحریمها هم، همان جایی است که نقطه ضعف بزرگ اقتصاد ایران است. با وجود تأکیدات مقام معظم رهبری در دو دهه گذشته، سیاستمداران ایران با چشم داشت به درآمدهای نفتی برای اداره ایران هیچگاه حاضر نشدند که از این منابع چشم پوشی کنند و با وجود درآمدهای نفتی، نظام شایسته سالارانه مدیریتی کشور در سطوح اجرایی و تقنینی در جایگاه واقعی خود به سر نمی‌برد. شاید اگر درآمدهای نفتی نبود بهترین متخصصین متعهدی انتخاب می‌شدند که با وجود ظرفیتهای بالای اقتصادی و نیروی انسانی ایران، به صورت بهینه، درآمد برای اقتصاد کشور ایجاد کنند و بصورت بهینه درآمدها را هزینه نمایند.

به عبارت دیگر اقتصاد پر ظرفیت ایران، دچار مشکلات نهادی جدی است که تا آنها اصلاح نشود، راه برای به جریان افتادن اقتصاد مقاومتی و جهادگران و حماسه سازان اقتصادی سخت است. اصلاح راه و برداشتن موانع، باید توسط دولتمردان سیاسی، اقتصادی و قوای مقننه و قضائیه متعهد و متخصص، بصورت جهادگونه و حماسه سازانه صورت گیرد تا جهادگران عرصه تولید و سازندگی و آحاد مردم نقش آفرینی حماسه سازانه خود را نشان دهند. ما می‌توانیم بدون تکیه بر نظام سلطه مشکلات نهادی خود را بر طرف نماییم. ملت ایران با انتخاب بهترین خط شکن در عرصه اجرایی، باید موانع پیش روی حماسه اقتصادی را بردارند. منتخب ملت باید آسیب شناسی مناسبی نسبت به وضعیت موجود داشته باشد و شجاعانه و با ایجاد روحیه انسجام و یکدلی با کمک مردم همیشه در صحنه ایران اسلامی اقدام به رفع مشکلات نهادی در کشور نماید.

بنابراین آنچه گفته شد، انتظار آن است که آحاد جامعه اسلامی همراه با مسئولین در سال توسعه سیاسی و اقتصادی و به منظور تداوم بخشی به آرمان‌های انقلاب اسلامی و فائق آمدن بر تمامی مشکلات و فراهم سازی بستر پیشرفت‌های بایسته و همچنین مقابله با کارشکنی‌های دشمنان علاوه بر انجام وظایف و مسئولیت‌های خاصی که هر یک به صورت عادی برعهده دارند، در عرصه‌های مختلف داخلی و خارجی و بویژه در عرصه اقتصادی آنچنانکه شایسته و بایسته و در شأن ملت و دولت شریف ایران اسلامی است، به حماسه‌آفرینی دست بزنند و سرنوشت خود را آن طور که ضامن سعادت و خوشبختی دنیا و آخرتشان است، رقم بزنند، چرا که: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا لِبُفْسِهِمْ» (رعد/۱۱).

«انشاء الله تعالی»

پیشنهادها: وضع و اجرای تحریم‌های بی سابقه بر علیه نظام اقتصادی جمهوری اسلامی، شرایط و صحنه جدیدی برای کشور به وجود آورده است، سال ۹۱ سال ویژه ای بود. عرصه ای که در این سال به وجود آمد، عرصه تجربه نشده و جدیدی بود که با وجود همه فراز و نشیب‌ها در مجموع نظام از آن سربلند بیرون آمد. آنچه مقام معظم رهبری به عنوان کارهای انجام شده در این سال سخت در سخنرانی نوروزی خود بیان نمودند افتخاری برای دولت به شمار می‌رود که با وجود همه فشارهای خارجی و سنگ اندازی‌های داخلی موفق به انجام چنین اقداماتی در عرصه اجرایی کشور گردید. و البته چون عرصه جدید و تجربه نشده بود و هم افزایی لازم در همه قوای کشور برای حضور همدلانه در این

صحنه وجود نداشت ممکن است خطاهایی نیز صورت گرفته باشد و البته این به آن معنی نیست که اگر دیگران در این شرایط بودند بهتر عمل می کردند ، چنانچه مقام معظم رهبری اشاره فرمودند سال ۹۱ برای ما رزمایشی بود که می توانیم از تجربیات حاصل از این رزمایش بهره جسته و برای خلق حماسه اقتصادی در سال ۹۲ گام برداریم. حماسه ای که بتواند اقتصاد کشور را مستحکم، غیر قابل تأثیر از سوی دشمن، غیر قابل نفوذ و مقاوم نماید.

۱- مدیریت اقتصادی کشور باید متمرکز باشد : در شرایط امروز وجود دستگاههای مختلف و متعدد تصمیم گیر و دخیل در امر اقتصاد ، سم مهلکی است که نه تنها به درمان بیماری کمک نمی کند بلکه وضع حال او را به قهقرا می برد . بدیهی است که در عرصه مدیریت مالی و اقتصادی باید از نظر همه صاحب نظران و کارشناسان و قوای مختلف و گروه ها و ... استفاده کرد اما تشتت در تصمیم گیری و عدم تعیین تکلیف نهایی ضربه زنده است و تصمیم باید در یک مرجع و مدیریت واحد اتخاذ گردد . تصمیم گیری های متعدد و پی در پی و بعضاً متناقض از مراجع مختلف ضربه زنده است . به عنوان مثال وقتی قانون مهم و تأثیر گذاری مثل هدفمندی یارانه ها در یک سال بیش از ۱۰ بار تغییر می کند ، نمی توان انتظار ثبات اقتصادی و تأثیر مثبت از آن داشت . اندیشه ها در عرصه اقتصاد مختلف و فراوان است اما قدرت اجرا باید واحد باشد تا مردم و فعالین این عرصه تکلیف خود را بدانند و دچار سردرگمی نشوند.

۲- اقدامات احساسی به عنوان اجرای شعار حماسه اقتصادی در این عرصه ممنوع است: کار باید ریشه ای و عمیق باشد. سیاستی ثابت و کلان برای اقتصاد کشور در نظر گرفته شود و این سیاست برای همه تأثیر گذاران لازم الاطاعه باشد . چند سال قبل رئیس جمهور محترم طرح تحول اقتصادی را با مطالعه کامل و به صورت دقیق مطرح کرد. هفت بخش این طرح تماماً همه نقطه ضعف هایی است که امروز در شرایط خاص کشور بهتر دیده می شود . هدفمند سازی یارانه ها ، تحول در نظام بانکی و مالی پول کشور، تحول در نظام مالیاتی، تحول در نظام گمرکی، تحول در نظام بازار و ساختار عرضه و تقاضا، افزایش سطح بهره وری و تحول در نظام اداری کشور بخش های مختلف طرح تحول است که در هیاهو های مختلف سیاسی گم شد و امروز ضرورت اجرای این بند ها برای خلق حماسه اقتصادی بیش از گذشته نمایان می شود. اگر همراهی مناسبی با دولت و رئیس جمهور محترم انجام می شد و این تحولات در حوزه های مختلف اجرا می گردید، امروز بخش زیادی از وابستگی اقتصادی حذف شده بود و هنوز هم دیر نیست ، راه ما روشن است. مراحل بعدی هدفمند سازی یارانه ها در سال ۹۲ باید اجرایی گردد. از یک نظام اقتصادی متکی به یارانه حماسه بیرون نمی آید. نظام مالی و بانکی کشور باید اصلاح گردد . سیستم بانکی باید خود را برای شرایط جدید مهیا کند. اتکا به درآمد های مالیاتی باید افزایش یابد. منابع جدید مالیاتی شناسایی گردد و عدالت مالیاتی تحقق یابد .

تکلیف لایحه تحول جامع مالیاتی که مدتی است در مجلس بلاتکلیف مانده ، روشن گردد . نظام عرضه در بازار نیاز به دگرگونی ویژه ای دارد انحصارات باید شکسته شود ، نقش دلالی و واسطه گری باید به شدت کم رنگ شود . در همین سال ۹۱ مکرراً تنش هایی را در بازار شاهد بودیم که معلول انحصار در توزیع و بالا بودن نقش واسطه در نظام بازار بود . سطح بهره وری در کشور پایین است ، از منابع مختلف به نحو شایسته استفاده نمی شود و این منحصر به دولت نیست در عرصه های مختلف این بیماری مشاهده می شود . به فرض تصور اگر از هر واحد منبع دو واحد امروزی بهره برداری شود منابع کشور به ناگهان دو برابر خواهد شد و این حرف در بسیاری از بخش ها شدنی است . افزایش صادرات ضرورت اولیه اقتصاد بدون نفت است و در این مسیر گمرک نقش ویژه ای دارد تحول در نظام گمرک که به چابکی و چالاکی آن منجر شود ضرورت دارد.

۳- توجه به افزایش تولید ملی در عرصه های مختلف از ضروریات است : کشور منابع مختلفی دارد که هنوز به درستی از آنها استفاده نمی شود. در حوزه کشاورزی این امر کاملاً مشهود است سطح بهره وری و میزان تولید در این حوزه اصلاً مناسب نیست سال گذشته (۹۱) در غالب طرح توسعه کشاورزی حرکت مبارک و قابل توجهی آغاز شد آن حرکت با همان شدت بلکه بیشتر باید ادامه یابد . خود کفایی کشور در تولید بسیاری از محصولات استراتژیک که تأمین کننده نیاز های اولیه ماست گام مهمی در جهت مقاومت اقتصادی است. منابع مختلف دیگری در کشور وجود دارد که هنوز بهره برداری درخوری از آنها نمی شود، در واپسین روزهای سال ۹۱ طرح توسعه بهره برداری از معادن در دولت مصوب و ابلاغ گردید . شکستن انحصار در معادن و بازکردن میدان فعالیت در این عرصه برای عموم مردم ، کنترل و نظارت دقیق و احقاق حقوق دولتی معادن، از جمله اهداف این طرح است که کار ویژه سال ۹۲ می باشد و می تواند فصل جدیدی در شکوفایی منابع اقتصادی تازه برای کشور رقم بزند. از این دست منابع مالی فراوان در اقتصاد ما وجود دارد که باید مورد توجه و مذاقه قرار گرفته و به سرعت بهره برداری گردد.

۴- توجه ویژه به امر صادرات در سال ۹۲ بسیار ضروری است: با توجه به تغییر و تحادود زیادی تثبیت نرخ ارز ، انگیزه صادرات به خودی خود افزایش یافته است. برداشتن موانع مختلف و سهل کردن صادرات کالاهای اضافه بر مصرف داخلی ضروری است در بسیاری از موارد تولید

کنندگان داخلی آمادگی دارند که با تعهد بر تأمین نیاز داخلی به امر صادرات مبادرات ورزند به ویژه در مواردی که خرید مواد اولیه با ارز آزاد و سپس تولید داخل و صادرات آن به خارج کشور مزیت دارد، باید به سرعت وارد شده و برنامه خاصی تدارک دیده شود. واحد های مختلف تولیدی در کشور وجود دارند که با تمام ظرفیت کار نمی کنند و این امر می تواند این واحد ها را به ظرفیت کامل برساند و از امکانات موجود بهره برداری شایسته گردد.

۵- ضرورت توجه به مصرف تولیدات داخلی باید در دستور کار همه فعالان فرهنگی و رسانه ای و ... قرار گیرد : این امر باید به یک خواست ملی تبدیل گردد. فضای غالب کشور باید مصرف تولیدات داخلی باشد هر چند سطح کیفیت پائین تری داشته باشند. فضای عمومی کشور به شکلی مدیریت گردد که مصرف کالای ایرانی افتخار محسوب گردد و به عکس کالای خارجی فقط از سر ناچاری خریداری گردد. این امر نیاز به یک کار همه جانبه فرهنگی رسانه ای دارد. همه تربیون ها و منابر باید در این زمینه فعال شوند و البته همزمان توجه به افزایش سطح کیفی محصولات داخلی در دستور کار ویژه قرار گیرد. این موضوع مختص یک سال خاص نیست و در همه زمانها باید دنبال شود.

۶- همچنان باید از سرمایه ایرانی و سرمایه گذاری در ایران حمایت شود: حجم انبوه مقررات و ساختار های پیچیده سیستم های اداری و مالی و حمایتی، متناسب با وظیفه حمایت از سرمایه ایرانی نیست. مقررات دست و پا گیر به سرعت باید کاهش یابد. مجوز ها در یک ساختار منطقی و سریع صادر شود. جلوی تنگ نظری ها و اعمال سلیقه های خاص، به ویژه از طرف دستگاههای غیر اقتصادی در حوزه اقتصاد گرفته شود. تولید محوری باید محور همه حرکت ها و سیاست گذاری های کشور باشد. سیاست های پولی و ارزی، سیاست های تجاری و بانکی و مالیاتی هم باید بر اساس کمک به تولید تنظیم گردد ما وقتی موفق خواهیم بود که همه اجزای حکومت مشکل تولید کننده را مشکل خود بدانند و برای رفع آن بکوشند. در این زمینه توپ را به زمین دیگران به ویژه به زمین دولت شوت کردن، مشکلی را حل نمی کند.

۷- تولید علم و تبدیل آن به فن آوری و سپس تجاری سازی چرخه ای است که به صورت ویژه باید مورد حمایت قرار گیرد : اقتصاد و تولید متکی به دانش فنی داخلی شکستنی نیست. امروز بخش زیادی از صادرات بعضی کشور های دنیا و درآمد سرانه آنها از محل صادرات دانش فنی به دست می آید. هوش و نبوغ سرشار ایرانی این مسئله را به یک منبع لایزال که به تنهایی می تواند جایگزین نفت باشد تبدیل خواهد نمود. دانشگاهها در این زمینه باید پیشتاز باشند و به سمت علمی بروند که این قابلیت را دارند و روشی را در پرورش دانشجو در دستور کار قرار دهند که علم در نزد او بتواند به سهولت به فن آوری تبدیل گردد. از شرکت های دانش بنیان به صورت ویژه باید حمایت شود. در طول دولت های نهم و دهم اقدامات بسیار خوبی در این زمینه انجام شده به شکلی که وضعیت امروز ما با گذشته قابل مقایسه نیست اما باید قبول کرد که هنوز در این زمینه در ابتدای راهیم و فرصت های بسیاری پیش روی ماست که باید از آنها بهره جست.

۸. همان گونه که اشاره شد، این راهکارها و باید ها هم به آحاد مردم جامعه مربوط است و هم به دست اندر کاران و مسئولین نظام اسلامی با این تفاوت که کم و کیف وظیفه افراد و مسئولین با توجه به توان و مسئولیت هایی که دارند متفاوت است. بالطبع انتظاری که در نقش آفرینی هر یک از آنها مطرح است، با هم دیگر فرق خواهد داشت اما در اصل مسئول بودن مشترکند و هیچ کدام نمی توانند شانه از زیر بار مسئولیت خالی کنند، چرا که در درگاه الهی مأخوذ خواهند بود.

۹. رسانه های کشور به ویژه رسانه ملی در زمینه تحقق حماسه اقتصادی، ضمن پرهیز از برخوردهای شعاری و سطحی از جمله کارهایی که می توانند انجام دهند، در قالب برنامه های مختلف بایسته است در هر مورد روشنگری های لازم را به مردم و مسئولین ارائه دهند و از طریق به کارگیری کارشناسان و صاحب نظران به پخته تر شدن مباحث و نتیجه بخشی آنها کمک کنند و نواقص آنها را جبران نمایند.

تمام اینها که گفته شد، فقط بخشی از اقداماتی است که برای تحقق حماسه اقتصادی می توان به آن پرداخت و بدیهی است همه اینها باید با روحیه جهادی انجام گردد، یعنی برای خدا باشد، با جدیت صورت گیرد و خستگی در آن راهی نداشته باشد. روحیه معنویت و تدین در جامعه حاکم باشد. همه از مسائل حاشیه ای و اقدامات صوری دوری کنند و با اتحاد و انسجام ملی قدم در راه نهند. فقط در این صورت است که قطعاً خداوند نصرت خویش را همراه این ملت و مسئولین و رهبری معظم خواهد کرد که البته تا به حال چنین بوده است.

* قرآن کریم (با ترجمه ی آیت ا... ناصر مکارم شیرازی)

* نهج البلاغه (با ترجمه ی محمد دشتی)

۱. آقای ، بهمن ، صفوی، خسرو (۱۳۶۵). *اخوان المسلمین*، تهران: نشر رسام.
۲. آوینی، سید مرتضی (۱۳۷۲). *آغازی بر یک پایان* ، تهران : کانون فرهنگی علمی ایثارگران ، .
۳. اسپوزیتو جان ال، (۱۳۸۲). *انقلاب اسلامی و بازتاب جهانی آن*، ترجمه محسن مدیر شانه چی، تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران.
۴. اکبری، محمدرضا (۱۳۷۸). *سیمای امام خمینی (ره)* ، تهران: انتشارات پیام عترت ، .
۵. موسوی خمینی(ره)، سید روح الله، *صحیفه نور*، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۶. امین زاده، محسن(۱۳۷۶). *توسعه سیاسی، اطلاعات سیاسی - اقتصادی*، شماره های ۱۱۷-۱۱۸ .
۷. ایوبی، حجت اله (۱۳۷۹). *اکثریت چگونه حکومت می کند؟*، تهران: سروش.
۸. بنیگسن، الکساندر و مری براکس، آپ (۱۳۷۰). *مسلمانان شوروی، گذشته، حال و آینده ؛ ترجمه کاوه بیات*، تهران ؛ دفتر نشر فرهنگ اسلامی .
۹. حاجتی، میر احمد رضا(۱۳۸۱). *عصر امام خمینی (ره)* ، قم: موسسه بوستان کتاب .
۱۰. حسینیان، روح الله (۱۳۷۸). *چهارده قرن تلاش برای شیعه ماندن و توسعه* ، تهران : مرکز اسناد انقلاب اسلامی ، .
۱۱. روزنامه رسالت، ۱۳۶۷/۶/۲۶ .
۱۲. سریع القلم، محمود (۱۳۷۷). *مبانی عشیره ای فرهنگ سیاسی ایران*، اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۳۶-۱۳۵.
۱۳. سیف زاده، سیدحسین(۱۳۷۵). *نظریه های مختلف درباره راههای گوناگون نوسازی و دگرگونی سیاسی*، تهران: توس.
۱۴. شیخ عطار، علیرضا(۱۳۷۱). *ریشه های رفتار سیاسی در آسیای مرکزی و قفقاز*، تهران : موسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه .
۱۵. عمران درگاهی، علی (۱۳۷۰). *انقلاب اسلامی و بیداری اسلامی در جهان*، تهران:
۱۶. لاریجانی، محمد جواد(۱۳۸۰). *مقولاتی در استراتژی ملی* ، تهران: ترجمه و نشر کتاب .
۱۷. محمدی، منوچهر (۱۳۸۰). *بازتاب جهانی انقلاب اسلامی* ، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی ، .
۱۸. ملکوتیان، مصطفی (۱۳۸۲). *تاثیرات منطقه ای و جهانی انقلاب اسلامی* ، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۶۱.
۱۹. میرباقری، سید محمد مهدی (۱۳۸۵)، *در شناخت غرب*، قم : موسسه فرهنگی فجر ولایت .
۲۰. نجاتی آرانی، حمزه (۱۳۶۹). *تاثیر انقلاب اسلامی بر عربستان سعودی* ، تهران : مرکز اسناد انقلاب اسلامی ، .
۲۱. هنری لطیف پور، یدالله (۱۳۷۶). *فرهنگ سیاسی شیعه و انقلاب اسلامی* ، تهران : مرکز اسناد انقلاب اسلامی ، .

22. Gabril Almond ,Political Devlopment P. 282

23. WWW.TEBYAN.NET.

24 . WWW.SERAJ . iR .